

Verklaring ongunstige effecten MN Fondsenbeheer BV

Financiële marktdeelnemer

Mn Services Fondsenbeheer B.V.

LEI Code 549300885X0ROIO40230

Samenvatting

Mn Services Fondsenbeheer B.V. (hierna: MN), met LEI code 549300885X0ROIO40230 neemt de belangrijkste ongunstige effecten van haar beleggingsbeslissingen op duurzaamheidsfactoren in aanmerking. In dit document wordt uiteengezet hoe MN omgaat met de belangrijkste ongunstige effecten.

Dit document heeft betrekking op de referentieperiode van 1 januari 2022 tot en met 31 december 2022. Vanaf 2023 wordt gerapporteerd over de gemeten belangrijkste ongunstige effecten over het jaar 2022.

Deze verklaring wordt opgesteld uit hoofde van Europese wetgeving over duurzaamheid, namelijk de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). Beleggingsbeslissingen hebben effect op de wereld. Zo kunnen beleggingen gunstige, maar ook ongunstige gevolgen hebben op duurzaamheidsfactoren. Deze duurzaamheidsfactoren hebben betrekking op een breed scala van ecologische-, sociale- en werkgelegenheidszaken. Denk bijvoorbeeld aan de eerbiediging van mensenrechten of het behoud van biodiversiteit. In de SFDR is een aantal onderwerpen aangemerkt als belangrijkste negatieve effecten op duurzaamheidsfactoren in de vorm van 14 verplichte indicatoren over duurzaamheidsonderwerpen voor bedrijven, 2 verplichte indicatoren voor overheden en supranationale instellingen, en 2 verplichte indicatoren voor vastgoedactiva. Verder zijn er 2 aanvullende indicatoren over ESG-onderwerpen geselecteerd door MN. Veel van deze onderwerpen worden meegenomen in beleggingsbeslissingen in grote delen van de aandelen-, bedrijfsobligatie-, staatsobligatie- en vastgoedportefeuilles. Dit houdt in dat de desbetreffende indicator of een vergelijkbaar onderwerp is opgenomen in het uitsluitingsbeleid, de samenstelling van de beleggingsportefeuilles, het stembeleid of een engagementprogramma.

Summary

Mn Services Fondsenbeheer B.V. (hereinafter: MN), LEI code 549300885X0ROI040230, takes account of the principal adverse effects of its investment decisions on sustainability factors. This document addresses how MN deals with the principal adverse effects.

This document concerns the reference period from 1 January 2022 to 31 December 2022. From 2023 on, the measured principal adverse effects are reported on for the year 2022. This statement will be updated before the end of June each year with the measured principal adverse effects.

This statement has been drawn up pursuant to the European Union's legislation on sustainability, namely the Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR). Investment decisions affect the world, and investments can have favourable but also adverse effects on sustainability factors. These sustainability factors concern a wide range of environmental, social, and employment issues, for example, respect for human rights or the preservation of biodiversity. The SFDR designates a number of issues as the principal negative effects on sustainability factors in the form of 14 mandatory indicators on sustainability issues for companies, 2 mandatory indicators for public authorities and supranational institutions, and 2 mandatory indicators for real-estate assets. MN has also selected 2 additional indicators regarding ESG issues. Many of these issues are factored into investment decisions in large parts of the equity, corporate bond, government bond, and real estate portfolios. This means that the relevant indicator or a similar issue is included in the exclusion policy, the composition of investment portfolios, the voting policy, or an engagement programme.

Beschrijving van de belangrijkste ongunstige effecten

In onderstaande tabel zijn de belangrijkste ongunstige effecten van beleggingen op duurzaamheidsfactoren opgenomen. Per 30 juni 2023 is deze tabel geactualiseerd met de metingen over het voorafgaande jaar, 2022, gemeten per kwartaal. Per ongunstig effect is een score opgenomen die iets zegt over de omvang van de gemeten ongunstige effecten. Ook is beschreven welke activiteiten worden ondernomen om deze te beperken. Hierbij geldt dat er verschillende soorten activiteiten kunnen worden ondernomen, zoals het gebruik van stemrecht als aandeelhouder, het aangaan van een dialoog met ondernemingen of uitsluiting van bepaalde beleggingen.

Onze aanpak om ongunstige effecten te beperken

De wijze waarop MN rekening houdt met de belangrijkste negatieve effecten van de beleggingen op duurzaamheidsfactoren verschilt per onderwerp en beleggingscategorie. In deze verklaring wordt met name ingegaan op de aanpak ten aanzien van de beleggingsfondsen die MN beheert in de volgende beleggingscategorieën: beursgenoteerde aandelen in ontwikkelde landen en opkomende landen, bedrijfsobligaties, staatsobligaties opkomende landen en beursgenoteerd onroerend goed. Per onderwerp is in onderstaande tabel beschreven welke activiteiten MN onderneemt. In de tabel worden de activiteiten toegelicht en wordt beschreven voor welke beleggingscategorieën deze aanpak relevant is.

Uitsluitingen

MN belegt niet in ondernemingen waarvan de producten of diensten geacht worden een negatief effect op de maatschappij te hebben, zoals controversiële wapens, tabak, handvuurwapens voor civiel gebruik, adult entertainment en bont.

ESG integratie

Via principiële randvoorwaarden aan de portefeuille worden ondernemingen, landen en vastgoed met ondermaatse prestaties op ESG-gebied uitgesloten van de beleggingsportefeuilles om de belangrijkste negatieve effecten op duurzaamheidsfactoren te beperken. Hierbij worden de volgende criteria gehanteerd.

- De duurzaamheid van de bedrijfsvoering van ondernemingen wordt beoordeeld op basis van verschillende onderwerpen, zoals CO₂-uitstoot, energie- en waterverbruik, ethiek, anti-corruptie en mensen- en arbeidsrechten. De overtuiging is dat ondernemingen met een lage of geen ESG-score verantwoordelijk zijn voor de grootste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren. Daarom worden deze ondernemingen uitgesloten van de liquide aandelen en bedrijfsobligatie beleggingsportefeuilles. Ook wordt bij de aandelenfondsen specifiek gekeken naar ondernemingen met activiteiten die een grote impact kunnen hebben op het milieu. Ondernemingen actief in sectoren met een hoog klimaatrisico die het laagste scoren, worden uitgesloten van de beleggingsportefeuille om de belangrijkste ongunstige effecten op het milieu te beperken. Ondernemingen in een aantal bedrijfsobligatie portefeuilles worden kwalitatief beoordeeld op ESG-thema's als onderdeel van de kredietbeoordeling.
- MN en haar opdrachtgevers beleggen niet in landen die slecht scoren op financiële en maatschappelijke aspecten om de belangrijkste negatieve effecten van de beleggingen op duurzaamheidsfactoren te beperken. Op grond van het landenraamwerk worden overheden in opkomende markten beoordeeld op verschillende onderwerpen zoals de kwetsbaarheid voor klimaatrisico's, de bereidheid en mogelijkheid van landen om zich aan te passen aan klimaatverandering, de mate van democratie en corruptie en de sociale ontwikkeling van een land. Wanneer een land op een van deze indicatoren onvoldoende scoort, wordt het land uitgesloten van de staatsobligatie beleggingsportefeuilles.
- Bij vastgoedbeleggingen is de energie-efficiëntie van belang bij de beslissing om te beleggen in een bepaald vastgoedobject. Dit wordt onder andere gemeten aan de hand van energielabels en energieverbruik.

Naast een afbakening van waarin belegd mag worden middels bovenstaande randvoorwaarden, is er ruimte voor de beleggingsteams en externe managers om te beoordelen in welke specifieke bedrijven, landen en vastgoedobjecten wordt belegd. Bij de selectie van externe vermogensbeheerders en beleggingsinstellingen wordt met ESG-kenmerken rekening gehouden. Voor vastgoedmanagers is deelname aan de GRESB-benchmark verplicht, van andere vermogensbeheerders wordt verwacht dat zij de UN Principles for Responsible Investment (PRI) ondertekenen, en een duidelijk ESG-beleid en proces van ESG-integratie hebben. Externe vermogensbeheerders zijn verplicht ESG-kenmerken mee te nemen in hun beleggingsbeslissingen. Ieder jaar worden externe managers beoordeeld op basis van de zogenaamde 'Planet-toets'. Daarbij worden punten gegeven voor het niveau van het beleid, de ESG-integratie en ESG-rapportage.

Actief aandeelhouderschap

Naast het uitsluiten van ondernemingen beoogt MN invloed uit te oefenen op de strategie van ondernemingen om de ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren te beperken. Als MN vindt dat het beter kan, spreekt zij bedrijven daarop aan.

- Engagement: Door middel van dialoogprogramma's wordt engagement gevoerd over uiteenlopende onderwerpen met een selectie van bedrijven in de beursgenoteerde aandelen portefeuilles. Dit engagement is ofwel thematisch van aard op onderwerpen zoals leefbaar loon of inkomen, arbeidstransitie, biodiversiteit, de energietransitie, ofwel gericht op het mitigeren van specifieke misstanden waarbij bedrijven internationale standaarden omtrent mensen- en arbeidsrechten onvoldoende naleven. Dit laatste type engagement wordt gevoerd indien er ernstige controverses worden gedetecteerd bij ondernemingen naar aanleiding van periodiek uitgevoerde screenings.
- Stemmen: Daarnaast wordt gestemd op aandeelhoudersvergaderingen van beursgenoteerde ondernemingen in de aandelenfondsen over onderwerpen als goed ondernemingsbestuur en klimaat

Indicatoren voor ondernemingen waarin is belegd

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid	Parameter	Effecten [2022]	Effecten [jaar n-1]	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
Klimaat- en andere milieu-indicatoren					
Broeikasgasemissies	1. BKG-emissies	Scope 1- BKG-emissies	246.843,58 tCO ₂ e		<p>Genomen maatregelen In 2022 hebben we onze klimaatdoelen vertaald in klimaatactieplannen voor beleggingen in ondernemingen via aandelen en bedrijfsobligaties. De in de klimaatactieplannen beschreven maatregelen zullen naar verwachting bijdragen aan het verlagen van de BKG-emissies. Er wordt o.a. gebruik gemaakt van ESG screenings die er op gericht zijn om bedrijven die zich onvoldoende inzetten om de energietransitie te realiseren te verwijderen uit de portefeuille. Zo worden in de aandelenportefeuille in een aantal carbon intensieve sectoren bedrijven verwijderd die relatief slecht scoren ten opzichte van andere bedrijven in dezelfde sector op basis van een energietransitie beoordeling, waarin o.a. de huidige uitstoot, de maatregelen die het bedrijf neemt en het ambitieniveau van doelstellingen die het bedrijf zet worden meegewogen. Er wordt gebruik gemaakt van sector specifieke beoordelingen. In de portefeuille die resteert, worden bedrijven gemotiveerd om verdere stappen te nemen middels het engagement en stembeleid.</p> <p>Geplande maatregelen In 2023 breiden we het dialoogprogramma dat wij namens onze opdrachtgevers uitvoeren met bedrijven in de energievragende sectoren uit. Ook zal het huidige</p>

		Scope 2-BKG-emissies	51.084,79 tCO2e			<p>engagementprogramma met energieproducerende bedrijven worden geëvalueerd. We verwachten klimaatcriteria in de aandelenportefeuille aan te scherpen en het klimaatbeleid van beheerders te evalueren.</p> <p>Vastgestelde streefdoelen We hanteren de volgende reductiedoelstellingen voor uitstoot-intensieve sectoren voor 2030:</p> <ul style="list-style-type: none"> Luchtvaartmaatschappijen: 616,00 gram CO₂ per RTK (Revenue tonne kilometres) Aluminiumproducenten: 3,07 ton CO₂e per geproduceerde ton aluminium Autofabrikanten: een gemiddelde uitstoot van 41,00 gram CO₂ van nieuw geproduceerde auto's per kilometer Cementproducenten: 0,42 ton CO₂ per geproduceerde ton cementproduct Elektrische nutsbedrijven: 0,14 ton CO₂e per geproduceerde megawattuur energie Olie- & Gasindustrie: 40,95 gram CO₂e per geproduceerde megajoule energie Staalproducenten: 1,13 ton CO₂ per geproduceerde ton staal
		Scope 3- BKG-emissies (vanaf 1 januari 2023)	2.251.473,10 tCO2e			
		Totale BKG-emissies	2.549.401,47 tCO2e			
	2. Koolstofvoetafdruk	Koolstofvoetafdruk	54,28 tCO2e/€ mln			<p>Genomen maatregelen In 2022 hebben we onze klimaatdoelen vertaald in klimaatactieplannen voor beleggingen in ondernemingen via aandelen en bedrijfsobligaties. De in de klimaatactieplannen beschreven maatregelen zullen naar verwachting bijdragen aan het verlagen van de koolstofvoetafdruk. Er wordt o.a. gebruik gemaakt van ESG screenings die er op gericht zijn om bedrijven die zich onvoldoende inzetten om de energietransitie</p>

						<p>te realiseren te verwijderen uit de portefeuille. Zo worden in de aandelenportefeuille in een aantal carbon intensieve sectoren bedrijven verwijderd die relatief slecht scoren ten opzichte van andere bedrijven in dezelfde sector op basis van een energietransitie beoordeling, waarin o.a. de huidige uitstoot, de maatregelen die het bedrijf neemt en het ambitieniveau van doelstellingen die het bedrijf zet worden meegewogen. Er wordt gebruik gemaakt van sector specifieke beoordelingen. In de portefeuille die resteert, worden bedrijven gemotiveerd om verdere stappen te nemen middels het engagement en stembeleid.</p> <p>Geplande maatregelen In 2023 breiden we het dialoogprogramma dat wij namens onze opdrachtgevers uitvoeren met bedrijven in de energievragende sectoren uit. Ook zal het huidige engagementprogramma met energieproducerende bedrijven worden geëvalueerd.</p> <p>Vastgestelde streefdoelen We hanteren de volgende reductiedoelstellingen voor uitstoot-intensieve sectoren voor 2030:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Luchtvaartmaatschappijen: 616,00 gram CO₂ per RTK (Revenue tonne kilometres) • Aluminiumproducenten: 3,07 ton CO₂e per geproduceerde ton aluminium • Autofabrikanten: een gemiddelde uitstoot van 41,00 gram CO₂ van nieuw geproduceerde auto's per kilometer • Cementproducenten: 0,42 ton CO₂ per
--	--	--	--	--	--	--

						<ul style="list-style-type: none"> geproduceerde ton cementproduct Elektrische nutsbedrijven: 0,14 ton CO₂e per geproduceerde megawattuur energie Olie- & Gasindustrie: 40,95 gram CO₂e per geproduceerde megajoule energie Staalproducenten: 1,13 ton CO₂ per geproduceerde ton staal
	3. BKG-intensiteit ondernemingen waarin is belegd	BKG-intensiteit ondernemingen waarin is belegd	162,44 tCO ₂ e/€ mln omzet			<p>Genomen maatregelen</p> <p>In 2022 hebben we onze klimaatdoelen vertaald in klimaatactieplannen voor beleggingen in ondernemingen via aandelen en bedrijfsobligaties. Hoewel we de BKG-intensiteit niet actief monitoren en/of gebruiken voor sturing is de verwachting dat de in de klimaatactieplannen beschreven maatregelen op de lange termijn zullen bijdrage aan het verlagen van de BKG-intensiteit van de portefeuille. Er wordt o.a. gebruik gemaakt van ESG screenings die er op gericht zijn om bedrijven die zich onvoldoende inzetten om de energietransitie te realiseren te verwijderen uit de portefeuille. Zo worden in de aandelenportefeuille in een aantal carbon intensieve sectoren bedrijven verwijderd die relatief slecht scoren ten opzichte van andere bedrijven in dezelfde sector op basis van een energietransitie beoordeling, waarin o.a. de huidige uitstoot, de maatregelen die het bedrijf neemt en het ambitieniveau van doelstellingen die het bedrijf zet worden meegewogen. Er wordt gebruik gemaakt van sector specifieke beoordelingen. In de portefeuille die resteert, worden bedrijven gemotiveerd om verdere stappen te nemen middels het engagement en stembeleid.</p> <p>Geplande maatregelen</p> <p>In 2023 breiden we het dialoogprogramma dat wij namens onze opdrachtgevers uitvoeren</p>

						<p>met bedrijven in de energievragende sectoren uit. Ook zal het huidige engagementprogramma met energieproducerende bedrijven worden geëvalueerd.</p> <p>Vastgestelde streefdoelen We hanteren de volgende reductiedoelstellingen voor uitstoot-intensieve sectoren voor 2030:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Luchtvaartmaatschappijen: 616,00 gram CO₂ per RTK (Revenue tonne kilometres) • Aluminiumproducenten: 3,07 ton CO₂e per geproduceerde ton aluminium • Autofabrikanten: een gemiddelde uitstoot van 41,00 gram CO₂ van nieuw geproduceerde auto's per kilometer • Cementproducenten: 0,42 ton CO₂ per geproduceerde ton cementproduct • Elektrische nutsbedrijven: 0,14 ton CO₂e per geproduceerde megawattuur energie • Olie- & Gasindustrie: 40,95 gram CO₂e per geproduceerde megajoule energie • Staalproducenten: 1,13 ton CO₂ per geproduceerde ton staal
--	--	--	--	--	--	--

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid	Parameter	Effecten [2022]	Effecten [jaar n-1]	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
	4. Blootstelling aan ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen	Aandeel beleggingen in ondernemingen actief in de sector fossiele brandstoffen	7,91%		<p>Genomen maatregelen Kolenproducenten zijn uit de aandelenportefeuille gehaald. Begin 2022 hebben we het engagement dat wij namens onze opdrachtgevers met olie- en gasbedrijven uitvoeren significant uitgebreid en de eisen aan deze bedrijven aangescherpt. Op dit moment loopt een programma waarin we namens onze opdrachtgevers praten met alle bedrijven in de aandelenportefeuille binnen de olie- en gasector.</p> <p>Geplande maatregelen In 2023 evalueren we het dialoogprogramma met olie- en gasbedrijven en zal worden besloten over eventuele vervolgstappen. Uitsluiting van bedrijven die onvoldoende voortgang tonen behoort tot de mogelijkheden.</p>

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid	Parameter	Effecten [2022]	Effecten [jaar n-1]	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
	5. Aandeel verbruik en opwekking niet-hernieuwbare energie	Aandeel verbruik van niet-hernieuwbare energie en opwekking van niet-hernieuwbare energie van ondernemingen waarin is belegd, uit niet-hernieuwbare energiebronnen, ten opzichte van hernieuwbare energiebronnen, uitgedrukt als percentage van de totale energie-bronnen	50,58%		<p>Genomen maatregelen We beleggen in de aandelenportefeuille niet in elektriciteitsmaatschappijen die binnen de sector tot de laagst scorende 20% behoren op een energietransitie score. In de bedrijfsobligatieportefeuille wordt niet geïnvesteerd in bedrijven waarvan de omzet voor meer dan 30% gebaseerd is op energieopwekking met behulp van kolen. Middels het dialoogprogramma dat wij namens onze opdrachtgevers uitvoeren stimuleren we achterblijvers in deze sector om het gebruik van kolen voor energieopwekking uit te faseren en vragen we bedrijven om zich te committeren aan een 1,5 graden pad.</p> <p>We voeren engagement met bedrijven in sectoren die relatief veel energie verbruiken: de staalsector, cementsector, chemische industrie en producenten van industriële goederen. We stimuleren deze bedrijven om minder afhankelijk te worden van niet-hernieuwbare energie en, waar mogelijk, hernieuwbare energie te gebruiken.</p> <p>Geplande maatregelen In 2023 evalueren we het dialoogprogramma en wordt er besloten over eventuele vervolgstappen. Uitsluiting van bedrijven die onvoldoende voortgang tonen en een uitbreiding van het aantal bedrijven waarop engagement wordt gevoerd behoren tot de mogelijkheden.</p>

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid	Parameter	Effecten [2022]	Effecten [jaar n-1]	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
	6. Intensiteit energieverbruik per sector met grote klimaateffecten ¹	Energieverbruik in GWh per miljoen EUR aan inkomsten van ondernemingen waarin is belegd, per sector met grote klimaateffecten	A: 2,07 B: 1,07 C: 0,71 D: 12,94 E: 2,32 F: 2,04 G: 0,07 H: 0,83 L: 2,09		<p>Genomen maatregelen In 2022 hebben we onze klimaatdoelen vertaald in klimaatactieplannen voor beleggingen in ondernemingen via aandelen en bedrijfsobligaties. Hoewel we de intensiteit van het energieverbruik van sectoren niet actief monitoren en/of gebruiken voor sturing is de verwachting dat de in de klimaatactieplannen beschreven maatregelen op de lange termijn zullen bijdragen aan het verlagen van de intensiteit van het energieverbruik van de bedrijven in de portefeuille. Er wordt o.a. gebruik gemaakt van ESG screenings die erop gericht zijn om bedrijven die zich onvoldoende inzetten om de energietransitie te realiseren te verwijderen uit de portefeuille. Zo worden in de aandelenportefeuille in een aantal carbon intensieve sectoren bedrijven verwijderd die relatief slecht scoren ten opzichte van andere bedrijven in dezelfde sector op basis van een energietransitie beoordeling, waarin o.a. de huidige uitstoot, de maatregelen die het bedrijf neemt en het ambitieniveau van doelstellingen die het bedrijf zet worden meegewogen. Er wordt gebruik gemaakt van sector specifieke beoordelingen.</p> <p>Geplande maatregelen In 2023 breiden we het dialoogprogramma dat wij namens onze opdrachtgevers uitvoeren met bedrijven in de energievragende sectoren uit.</p>

¹ SECTIE A — LANDBOUW, BOSBOUW EN VISSERIJ; SECTIE B — WINNING VAN DELFSTOFFEN; SECTIE C — INDUSTRIE; SECTIE D — PRODUCTIE EN DISTRIBUTIE VAN ELEKTRICITEIT, GAS, STOOM EN GEKOELDE LUCHT; SECTIE E — DISTRIBUTIE VAN WATER; AFVAL- EN AFVALWATERBEHEER EN SANERING; SECTIE F — BOUWNIJVERHEID; SECTIE G — GROOT- EN DETAILHANDEL: REPARATIE VAN AUTO'S EN MOTORFIETSEN; SECTIE H — VERVOER EN OPSLAG; SECTIE L — EXPLOITATIE VAN EN HANDEL IN ONROEREND GOED

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid		Parameter	Effecten [2022]	Effecten [jaar n-1]	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
Biodiversiteit	7. Activiteiten met negatieve gevolgen voor biodiversiteitsgevoelige gebieden	Aandeel beleggingen in ondernemingen met vestigingen/ activiteiten in of bij biodiversiteitsgevoelige gebieden wanneer de activiteiten van die ondernemingen negatieve gevolgen voor die gebieden hebben	2,36%			<p>Genomen maatregelen In 2022 is het biodiversiteit-engagementprogramma uitgebreid. Er is in 2022 namens onze opdrachtgevers met vijf bedrijven structureel engagement gevoerd op het onderwerp biodiversiteit. Ook hebben wij ons in 2022 aangesloten bij het Partnership for Biodiversity Accounting Financials (PBAF). In de ESG screenings die toegepast worden op de aandelen en obligatieportefeuilles wordt de performance op de onderwerpen biodiversiteit en landgebruik en grondstoffengebruik meegewogen, voor de bedrijven waarvoor deze onderwerpen als relevant worden gezien.</p> <p>Geplande maatregelen We verwachten in 2023 geen aanvullende maatregelen te nemen rondom deze indicator.</p>
Watergehalte	8. Emissies in water	Door de ondernemingen waarin is belegd veroorzaakte emissies in water (in ton) per miljoen EUR aan beleggingen, uitgedrukt als gewogen gemiddelde	3,97			<p>Genomen maatregelen In de ESG screenings die toegepast worden op de aandelen en obligatieportefeuilles wordt de performance op het onderwerp watergebruik meegewogen, voor de bedrijven waarvoor dit onderwerp als relevant wordt gezien.</p> <p>Geplande maatregelen We verwachten in 2023 geen aanvullende maatregelen te nemen rondom deze indicator.</p>
Afval	9. Aandeel gevaarlijk afval en radioactief afval	Door de ondernemingen waarin is belegd, geproduceerd gevaarlijk afval en radioactief afval (in ton) per miljoen EUR aan beleggingen, uitgedrukt als gewogen gemiddelde	150,13			<p>Genomen maatregelen In de ESG screenings die toegepast worden op de aandelen en obligatieportefeuilles wordt de performance op de onderwerpen verpakkingsmaterialen en afvalmanagement, elektronisch afval en schadelijke stoffen en afvalstoffen meegewogen, voor de bedrijven waarvoor deze onderwerpen als relevant wordt gezien.</p> <p>Geplande maatregelen We verwachten in 2023 geen aanvullende maatregelen te nemen rondom deze indicator.</p>

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid	Parameter	Effecten [2022]	Effecten [jaar n-1]	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
Indicatoren voor sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten, en bestrijding van corruptie en omkoping					
Sociale thema's en arbeidsomstandigheden	10. Schendingen van de beginselen van de Global Compact of van de richtsnoeren voor multinationale ondernemingen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)	Aandeel beleggingen in ondernemingen die betrokken zijn geweest bij schendingen van het VN Global Compact of van de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen	1,19%		<p>Genomen maatregelen We voeren namens onze opdrachtgevers engagement met bedrijven die de beginselen van de Global Compact of de OESO-richtsnoeren schenden. Tegelijkertijd is er in 2022 namens opdrachtgevers met 18 bedrijven structureel engagement gevoerd op mensenrechten en arbeidsomstandigheden.</p> <p>MN heeft het IMVB Convenant ondertekend. Als ondertekenaar committeren we ons aan een aanpak waarbij de OESO richtsnoeren en de UNGP's als basis worden genomen om ESG-risico's te identificeren, te prioriteren en te adresseren.</p>
	11. Ontbreken van procedures en compliance mechanismen voor het monitoren van de naleving van de beginselen van de VN Global Compact- principes en de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen	Aandeel beleggingen in ondernemingen zonder een beleid voor het monitoren van de naleving van de beginselen van de Global Compact en de OESO-richtsnoeren voor multinationale ondernemingen of zonder regelingen voor de afhandeling van klachten waarmee schendingen van de VN-beginselen of OESO-richtsnoeren kunnen worden aangepakt	36,78%		
	12. Niet-gecorrigeerde loonkloof tussen mannen en vrouwen	Gemiddelde niet-gecorrigeerde loonkloof tussen mannen en vrouwen bij ondernemingen waarin is belegd	2,02%		<p>Genomen maatregelen We sturen niet direct op deze indicator.</p> <p>Geplande maatregelen We verwachten in 2023 geen maatregelen te nemen rondom deze indicator.</p>

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid		Parameter	Effecten [2022]	Effecten [jaar n-1]	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
	13. Genderdiversiteit Raad van Bestuur	Gemiddelde verhouding tussen aantal vrouwelijke en mannelijke leden in de Raad van Bestuur van ondernemingen waarin is belegd, uitgedrukt als percentage van alle leden in de Raad van Bestuur	42,57%			<p>Genomen maatregelen Namens onze opdrachtgevers stemmen wij TEGEN verkiezing van de voorzitter van de benoemingscommissie (uitgezonderd nieuwe kandidaten), indien er geen vrouwen zitting hebben in het bestuur en tegelijkertijd geen van de voorgedragen nieuwe kandidaten vrouw is. Deze richtlijn zal ook worden toegepast in die gevallen waarin de bestuurdersverkiezing tot één besluit is samengevoegd (en de voorzitter van de benoemingscommissie één van de kandidaten is). Mochten er in bepaalde landen al strengere marktgebruiken of wettelijke vereisten gelden dan worden deze als norm gehanteerd.</p> <p>We hebben in 2022 namens onze opdrachtgevers met negen Nederlands beursgenoteerde bedrijven structureel engagement gevoerd op het onderwerp inclusiviteit & diversiteit.</p> <p>Geplande maatregelen We verwachten in 2023 geen aanvullende maatregelen te nemen rondom deze indicator.</p>
	14. Blootstelling aan controversiële wapens (antipersoonsmijnen, clustermunitie, chemische wapens en biologische wapens)	Aandeel beleggingen in ondernemingen die zijn betrokken bij de productie of verkoop van controversiële wapens	0,00%			<p>Genomen maatregelen We sluiten bedrijven uit die betrokken zijn bij de productie van controversiële wapens. Eind 2022 werden er vanwege betrokkenheid 34 bedrijven uitgesloten.</p> <p>Geplande maatregelen We verwachten in 2023 geen aanvullende maatregelen te nemen rondom deze indicator.</p>

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid	Parameter	Effecten [2022]	Effecten [jaar n-1]	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
Indicatoren voor beleggingen in overheden en supranationale instellingen					
Ecologisch	15. BKG-intensiteit	BKG-intensiteit landen waarin is belegd	126,47 tCO ₂ e/€ mln GDP		<p>Genomen maatregelen We sturen niet direct op deze indicator. Wel selecteren we vermogensbeheerders die de beleggingen beheren mede op basis van de kwaliteit van hun ESG beleid. De beheerders die namens de fondsen beleggen voeren met een deel van de overheden waarin we beleggen gesprekken over hun bijdrage aan het beperken van klimaatverandering.</p> <p>Geplande maatregelen In 2023 worden er voor de beleggingen in staatsobligaties klimaatactieplannen opgesteld. We onderzoeken o.a. de mogelijkheden om een indicator die gericht is op het meten van de bijdrage van landen aan de energietransitie op te nemen in ons selectieraamwerk voor staatsobligaties. Ook onderzoeken we de mogelijkheden om namens onze opdrachtgevers meer gestructureerd engagement te voeren op het onderwerp energietransitie met overheden.</p>
Sociaal	16. Landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten	Aantal landen waarin is belegd met schendingen van sociale rechten (absoluut aantal en relatief aantal gedeeld door alle landen waarin is belegd), als bedoeld in inter-nationale verdragen en overeenkomsten, beginselen van de Verenigde Naties en, in voorkomend geval, nationaal recht	0,00		<p>Genomen maatregelen We sluiten landen uit die gesanctioneerd zijn door de EU en/of de VN vanwege schendingen van sociale rechten. Eind 2022 werden er 16 landen om deze reden uitgesloten. Aanvullend op deze uitsluiting beleggen we niet in staatsobligaties of staatsbedrijven in autoritaire landen zoals gedefinieerd door de Economist Intelligence Unit.</p> <p>Geplande maatregelen We verwachten in 2023 geen aanvullende maatregelen te nemen rondom deze indicator.</p>

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid	Parameter	Effecten [2022]	Effecten [jaar n-1]	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
Indicatoren voor beleggingen in vastgoedactiva					
Fossiele brandstoffen	17. Blootstelling aan fossiele brandstoffen via vastgoedactiva	Aandeel beleggingen in vastgoedactiva die een rol spelen bij het winnen, opslaan, vervoeren of produceren van fossiele brandstoffen	N.V.T.		<p>Genomen maatregelen De vastgoedbeleggingen betreffen met name vastgoed omtrent woningen, winkels en kantoren. Een blootstelling aan de fossiele industrie middels vastgoed doet zich derhalve niet voor.</p> <p>Geplande maatregelen We verwachten in 2023 geen aanvullende maatregelen te nemen rondom deze indicator.</p>
Energie efficiëntie	18. Blootstelling aan energie-inefficiënte vastgoedactiva	Aandeel beleggingen in energie-inefficiënte vastgoedactiva	66,42%		<p>Genomen maatregelen In 2022 hebben we onze klimaatdoelen vertaald in klimaatactieplannen voor beleggingen in vastgoed. We selecteren vastgoedbeheerders die zich inzetten voor CO₂-reductie en stimuleren hen waar nodig tot meer ambitie. Zo vragen we om inzicht in de CO₂-voetafdruk van de beleggingsportefeuille en een verduurzamingsplan dat past bij het 1,5 graden-scenario. We zetten daarbij in op duurzame renovatie (bijvoorbeeld isolatie, installatie van zonnepanelen en duurzame warmte-installaties) en zo veel mogelijk energie-neutrale nieuwbouw.</p> <p>Geplande maatregelen In 2023 willen we in samenwerking met de beheerders routekaarten voor vastgoed, inclusief een concrete planning voor renovatie, installatie van zonnepanelen en de vervanging van watersystemen, doorontwikkelen.</p> <p>Vastgestelde streefdoelen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ambitie: zo hoog mogelijke GRESB participatie. MN ziet graag dat zoveel mogelijk vastgoedbedrijven in de aandelenportefeuille hun data aanleveren bij de GRESB. Op dit moment is dat nog niet op het gewenste niveau. • Ambitie om beleggingen in lijn te brengen met

						<p>CRREM-paden. MN heeft de ambitie om de uitstootintensiteit van de vastgoedbeleggingen in lijn te brengen met een 1,5 graden scenario, conform de CRREM-methode. In 2030 moet de uitstoot per vierkante meter vastgoed 40 procent lager zijn dan in 2020.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voorlopige doelstelling 2030: uitstoot per vierkante meter 40% omlaag. Om te voldoen aan het Akkoord van Parijs, moet de CO2-intensiteit op basis van de CRREM in 2030 40% gedaald zijn ten opzichte van 2020.
--	--	--	--	--	--	--

Andere indicatoren voor de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren

Indicatoren voor ondernemingen waarin is belegd

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid	Parameter	Effecten [2022]	Effecten [jaar n-1]	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
Klimaat- en andere milieu-indicatoren					
Emissies	4. Beleggingen in ondernemingen zonder initiatieven voor koolstofemissiereductie	Aandeel beleggingen in ondernemingen zonder initiatieven voor koolstofemissiereductie die aansluiting bij de Overeenkomst van Parijs beogen	12,22%		<p>Genomen maatregelen In 2022 hebben we onze klimaatdoelen vertaald in klimaatactieplannen voor beleggingen in ondernemingen via aandelen en bedrijfsobligaties. We maken gebruik van ESG screenings die er op gericht zijn om bedrijven die zich onvoldoende inzetten om de energietransitie te realiseren te verwijderen. Zo worden in de aandelenportefeuille in een aantal carbon intensieve sectoren bedrijven verwijderd die relatief slecht scoren ten opzichte van andere bedrijven in dezelfde sector op basis van een energietransitie beoordeling, waarin o.a. de maatregelen die het bedrijf neemt en het ambitieniveau van doelstellingen die het bedrijf zet worden meegewogen. Er wordt gebruik gemaakt van sector specifieke beoordelingen. In de portefeuille die resteert, worden bedrijven gemotiveerd om verdere stappen te nemen middels het engagement en stembeleid.</p> <p>Geplande maatregelen In 2023 breiden we het dialoogprogramma dat wij namens onze opdrachtgevers uitvoeren met bedrijven in de energievragende sectoren uit. Ook zal het huidige engagementprogramma met energieproducerende bedrijven worden geëvalueerd.</p>

Indicator ongunstige effecten op duurzaamheid	Parameter	Effecten [2022]	Effecten [jaar n-1]	Toelichting	Genomen maatregelen en voor de volgende referentieperiode geplande maatregelen en vastgestelde streefdoelen
Indicatoren voor sociale thema's en arbeidsomstandigheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie en omkoping					
Mensenrechten	9. Ontbreken van een mensenrechtenbeleid	Aandeel beleggingen in entiteiten zonder mensenrechtenbeleid	6,93%		<p>Genomen maatregelen We voeren namens onze opdrachtgevers engagement met bedrijven die de beginselen van de Global Compact of de OESO-richtsnoeren schenden. Tegelijkertijd is er in 2022 namens onze opdrachtgevers met 18 bedrijven structureel engagement gevoerd op mensenrechten en arbeidsomstandigheden. Het opstellen van een mensenrechtenbeleid is specifiek onderdeel van dit engagement.</p> <p>MN heeft het IMVB Convenant ondertekend. Als ondertekenaar committeren we ons aan een aanpak waarbij de OESO richtsnoeren en de UNGP's als basis worden genomen om ESG-risico's te identificeren, te prioriteren en te adresseren.</p> <p>Geplande maatregelen We verwachten in 2023 geen aanvullende maatregelen te nemen rondom deze indicator.</p>

Beschrijving van het beleid voor de identificatie en prioritering van de belangrijkste ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren

De prioriteiten van MN omtrent de belangrijkste ongunstige effecten hangen sterk samen met die van haar opdrachtgevers, de pensioenfondsen. Om belangrijke ESG-thema's te identificeren, beoordelen en implementeren heeft MN een proces ontwikkeld waarvan de uitkomst is vormgegeven in een ESG-matrix. In deze matrix wordt de impact van MN's beleggingsactiviteiten op mens, milieu en samenleving (ESG) in kaart gebracht en omgekeerd. Met de ESG-matrix als tool kan MN uitdrukken welke ESG-thema's voor haar klanten materieel zijn en prioriteit moeten krijgen.

Bronnen die ten grondslag liggen aan deze risicoanalyse bestaan uit informatie van dataproviders, publiek beschikbare (bedrijfs)informatie, en informatie die naar voren komt uit gesprekken met stakeholders, zoals NGO's en vakbonden.

In het daaropvolgende prioriteringsproces kijkt MN enerzijds naar thema's die prioriteit moeten krijgen op basis van due diligence, gebaseerd op de mate van de ernst van de gevolgen en de waarschijnlijkheid dat het risico zich voordoet. Hierbij wordt de ernst van de gevolgen beoordeeld op basis van de schaal, reikwijdte en onomkeerbaarheid van de geïdentificeerde negatieve impacts. Anderzijds kijkt MN welke thema's aansluiten bij de voorkeuren en identiteit van haar opdrachtgevers en de pensioendeelnemers.

Voor de meest relevante ESG-thema's wordt een visie uitgewerkt in een position paper. Hierin wordt ook vastgelegd welk instrument het meest geschikt is om met het geprioriteerde thema aan de slag te gaan en de geïdentificeerde ongunstige effecten te beperken.

Verantwoordelijkheden voor het beleid en goedkeuring

Het beleid en processtuk om de belangrijkste ongunstige effecten te identificeren en prioriteren hangt sterk samen met de uitvoering van het stembeleid, het engagement programma, het uitsluitingsbeleid en de beleggingsstrategieën omdat in deze documenten is belegd hoe duurzaamheidsfactoren worden meegenomen in de beleggingsbeslissingen.

De eindverantwoordelijkheid voor het algehele beleggingsbeleid van MN ligt bij het bestuur van Fondsenbeheer B.V., onderdeel van MN Services N.V. Het managementteam Vermogensbeheer is operationeel verantwoordelijk voor de uitvoering van het vermogensbeheer van de opdrachtgevers van MN. Het managementteam Vermogensbeheer rapporteert aan het bestuur van de MN Fondsenbeheer B.V.

Bovenstaande onderdelen zijn vastgelegd in het Verantwoord Beleggen beleid. Dit beleid is goedgekeurd op 13 december 2022 door het bestuur van Fondsenbeheer B.V. en wordt jaarlijks geëvalueerd.

Foutmarge methodologieën

De ongunstige effecten die zijn aangemerkt door de SFDR als belangrijk, komen grotendeels overeen met de onderwerpen die MN en haar opdrachtgevers hebben geïdentificeerd. Bij de identificatie en prioritering van de belangrijkste ongunstige effecten wordt gebruik gemaakt van verschillende informatie zoals die van dataproviders en publiek beschikbare informatie. Het is mogelijk dat deze informatie niet altijd accuraat is en er zijn veel verschillende manieren om data te wegen en aggregeren in de vorm van ESG scores. Voor wat betreft de beschikbaarheid van informatie geldt dat met name informatie over grote ondernemingen beter beschikbaar is en dat grote ondernemingen ook eerder blootgesteld worden aan controverses omdat de reikwijdte van hun activiteiten en waardeketen breder is. Dit kan erin resulteren dat voor kleinere ondernemingen of voor onderbelichte beleggingscategorieën bepaalde belangrijke ongunstige effecten tot nog toe onderbelicht zijn in publiek beschikbare informatie.

Beschrijving van de gebruikte databronnen

Voor de indicatoren voor bedrijven en overheden maakt MN gebruik van twee dataproviders om te rapporteren over de belangrijkste ongunstige effecten: MSCI en ISS. Deze dataproviders zijn gekozen op basis van een uitgebreid selectieproces, waarbij onder meer is gekeken naar de beschikbaarheid en kwaliteit van de data op de indicatoren. ISS data wordt gebruikt voor PAI 1 t/m 3. Voor de overige indicatoren gebruikt MN MSCI data. Deze data is vooralsnog met name beschikbaar voor een aantal beleggingscategorieën, namelijk beursgenoteerde aandelen, bedrijfsobligaties en staatsobligaties. Voor de data inzake vastgoed wordt gebruik gemaakt van data die gerapporteerd wordt door MN en de externe vastgoed vermogens- en fondsbeheerders aan Global Real Estate Sustainability Benchmarks (GRESB).

Betrokkenheidsbeleid

MN is als beheerder van beleggingsfondsen voor de opdrachtgevers een betrokken aandeelhouder. Dat betekent dat MN toeziet op hoe ondernemingen omgaan met duurzaamheidsfactoren. Indien nodig gaat MN met deze ondernemingen in gesprek. Op deze manier oefent MN invloed uit op bedrijven. Daarnaast stemt MN op aandeelhoudersvergaderingen van de ondernemingen waarin opdrachtgevers aandelen houden. Het betrokkenheidsbeleid wordt in samenspraak met opdrachtgevers opgesteld en wordt vervolgens door MN uitgevoerd.

Met betrekking tot de ongunstige effecten op duurzaamheidsfactoren spelen bepaalde thema's een rol in het stembeleid en in de diverse engagementprogramma's. Wanneer de ongunstige effecten onvoldoende verminderen, kan MN besluiten de thema's van de verschillende engagementprogramma's en het stembeleid te heroverwegen.

Meer informatie over het engagementbeleid respectievelijk het bredere betrokkenheidsbeleid is [hier](#) en [hier](#) te vinden.

Verwijzing naar internationale standaarden

Klimaat

MN onderschrijft het belang van het klimaatakkoord van Parijs. Daarnaast is MN ondertekenaar van het Parijsakkoord, het Nederlandse Klimaatakkoord en de Principles for Responsible Investment (PRI) van de Verenigde Naties.

MN beoogt onder meer klimaatrisico's te beheersen en bij te dragen aan de energietransitie. Zo gaat MN bijvoorbeeld in gesprek met bedrijven die veel kunnen betekenen voor de energietransitie en een groot risico lopen als zij hun bedrijfsmodel niet aanpassen. Om te beoordelen of de reductietargets van een specifiek bedrijf waarmee engagement wordt gevoerd in lijn zijn met het Parijsakkoord, hanteert MN de sectorspecifieke reductiepaden van het Transition Pathway Initiative (TPI) en het Net Zero Scenario van de International Energy Agency (IEA) uit 2021.

Daarnaast wordt rekening gehouden met klimaatverandering bij de ontwikkeling van nieuwe beleggingsstrategieën, bijvoorbeeld door niet te investeren in beleggingen waarvoor de klimaatrisico's groot zijn.

Jaarlijks rapporteert MN de CO₂-voetafdruk van de beleggingen. Door ondertekening van de Montréal Pledge heeft MN zich gecommitteerd aan het jaarlijks meten en publiceren van de 'carbon footprint' (CO₂-voetafdruk) van de aandelenportefeuille. Ook rapporteert MN over gebruikte meeteenheden en doelstellingen aan de hand van het Task Force on Climate Related Financial Disclosures (TCFD) framework.

Arbeidsrechten en mensenrechten

Het is belangrijk dat bedrijven arbeidsrechten en mensenrechten respecteren én binnen de toeleveringsketen invloed aanwenden zodat hun partners en toeleveranciers dit ook doen. Dan gaat het erom dat overall ter wereld mensen hun werk veilig en gezond kunnen uitoefenen, maar ook dat zij recht hebben op een leefbaar loon of inkomen en dat zij niet bang hoeven te zijn om misstanden op en rond de werkvloer aan te kaarten. Om de voortgang van bedrijven binnen de engagementprogramma's op die onderwerpen te beoordelen, hanteert MN de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen, de UN Guiding Principles on business and Human Rights, de UN Global Compact Principles en de ILO-conventies als belangrijk uitgangspunt.

Goed ondernemingsbestuur: beloning en belasting

MN vindt het belangrijk dat bedrijven goed worden bestuurd. Bedrijven moeten goede werkgevers zijn door personeel goed te belonen, en rechtvaardig en proportioneel om te gaan met het beloningsbeleid voor de top van het bedrijf. Er moeten duidelijke en transparante procedures zijn voor het ontwikkelen van het beloningsbeleid en bonussen voor bestuurders. Als langetermijnbelegger is het voor MN tevens belangrijk dat ondernemingen zich niet richten op maximale winst op de korte termijn, maar op een goede prestatie van de onderneming op lange termijn en houdbaarheid van het bedrijfsmodel. Het beloningsbeleid moet daarom ook gericht zijn op de langetermijnprestaties en houdbaarheid van het bedrijf.

Historische vergelijking

In dit onderdeel zullen de ongunstige effecten vergeleken worden tussen verschillende jaren. Vanaf juni 2024 zullen de ongunstige effecten gemeten zijn over meerdere jaren. Vanaf dan zal een vergelijkende analyse worden uitgevoerd om te bepalen wat de ontwikkeling is van de ongunstige effecten over meerdere jaren.